

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/19/2020
Identifikačné číslo spisu:	7615205464
Dátum vydania rozhodnutia:	25.03.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:7615205464.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C.. J. Q., bývajúcej v R., zastúpenej JUDr. Evou Geleneky Hencovskou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Bajzova 2, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Drieňova 22, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 11 C 172/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2019 sp. zn. 1 Co 214/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2019 sp. zn. 1 Co 214/2018 a rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves z 21. marca 2018 č. k. 11 C 172/2015 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Spišská Nová Ves na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom (v poradí druhým) z 21. marca 2018 č. k. 11 C 172/2015 - 240 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 16 360,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 60 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobkyňa, ktorá sa v obci R. narodila sa do nej natrvalo presťahovala spolu s rodinou v roku 2001. So susedmi i spoluobčanmi mali spočiatku korektné vzťahy a prvé problémy sa začali objavovať v rokoch 2007 a 2008, kedy sa žalobkyňa snažila odstrániť nezákonné zásahy susedov do jej pozemku, čo vyvolalo nevraživosť u susedov, ktorá vyústila do vzájomných obviňovaní riešených v priestupkových konaniach. Pri riešení jedného z oznámení žalobkyne malo dôjsť k údajnému fyzickému útoku na I. R., ktorý útok bol riešený v priestupkovom konaní a žalobkyňa bola rozhodnutím Obvodného úradu Spišská Nová Ves č. 2010/00177/80/GL/LUJ zo 16. marca 2010 uznaná vinnou zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu v zmysle § 49 ods. 1 písm. d/ zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch a bolo jej uložené pokarhanie. Toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sp. zn. SVS-230-2010/01375/TMC z 24. júna 2010. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4S 276/2010 bolo rozhodnutie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky následne zrušilo rozhodnutie Obvodného úradu Spišská Nová Ves zo 16. marca 2010. Ďalej zistil, že nevráživosť voči osobe žalobkyne sa v rokoch 2012 a 2013 stupňovala a napriek jej snahám o riešenie susedských problémov oficiálnou cestou prostredníctvom polície, štátnych orgánov či obce snahy ostali bez zásadnej odozvy a situácia sa vystupňovala do takej miery, že žalobkyni sa zhoršil zdravotný stav, upadla do depresie, dostala fóbiu zo susedov i prostredia, kde bývala. Žalobkyňa situáciu psychicky neunesla a obec v roku 2010 opustila a odišla žiť do Prahy, kde žila sama, izolovaná od manžela a rodiny. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že označeným nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu a konaním s tým súvisiacim došlo k významnému zásahu do súkromného i osobného života žalobkyne, jej ľudskej dôstojnosti, osobnej integrity, cti i dobrej povesti, ktorý bol značnej intenzity a mal nepriaznivé dôsledky nielen pre žalobkyňu, čo do jej postavenia v rodine a spoločnosti, ale negatívne zasiahol i ostatných členov rodiny. Súd prvej inštancie ďalej dôvodil, že dôsledky nezákonného rozhodnutia sa veľmi rýchlo vďaka pracovníkom štátnej inštitúcie i účastníkom správneho konania rozšírili a zásadným spôsobom ovplyvnili verejnú mienku v obci v neprospech žalobkyne. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy posudzoval so zreteľom na jej intenzitu a na jej ohlas, ako aj dĺžku jej trvania, nakoľko sociálne odlúčenie žalobkyne trvá od roku 2010, kedy opustila Slovenskú republiku. Uviedol, že napriek skutočnosti, že nezákonné rozhodnutie bolo zrušené, sa žalobkyni doposiaľ nikto za zásah do jej osobnostných práv neoprávneným sťaháním v rámci priestupkového konania neospravedlnil. Uzavrel, že uplatnená nemajetková ujma vo výške 20 000,- eur je neprimeraná následkom, ktoré boli žalobkyni spôsobené a prekračuje maximálnu výšku odškodnenia podľa § 6 zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi a preto žalobkyňu možno odškodniť maximálne do výšky päťdesiat násobku minimálnej mzdy v čase, kedy bola rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave konštatovaná nezákonnosť rozhodnutí štátnych orgánov a žalobkyni priznal nemajetkovú ujmu vo výške 16 360,- eur a vo zvyšku žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie strán sporu rozsudkom z 5. decembra 2017 sp. zn. 5 Co 158/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s dopĺňajúcim rozsudkom potvrdil. V zmysle § 387 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Uviedol, že ak rozhodnutie, ktorým bola žalobkyňa uznaná vinnou zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu bolo zrušené ako nezákonné je potrebné vychádzať z toho, že žalobkyňa priestupok nespáchala a nemalo byť proti nej vedené priestupkové konanie. Poukázal na čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, podľa ktorého má každý právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup s tým, že pri dôslednom rešpektovaní prezumpcie neviny predstavuje každé stíhanie i za činy kvalifikované ako priestupok významný zásah do súkromného a osobného života stíhaného, v tomto spore žalobkyne, negatívne sa dotýka i jeho cti a dobrej povesti a je spôsobilé porušiť právo jednotlivca na rešpektovanie a ochranu jeho súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti tak, ako to zaručuje čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky. Bol názoru, že súd prvej inštancie náležite aplikoval ustanovenie § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom ku dňu vydania označeného nezákonného rozhodnutia a s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti tohto prípadu dôsledne vymedzil okolnosti významné pre určenie výšky náhrady. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 420 písm. f/ C.s.p. keď súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a zároveň aj § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., keď mala za to, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená. Namietala, že rozsudok súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, nakoľko súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí v súvislosti s odôvodnením vzniku nemajetkovej ujmy a kauzálnym nexusom medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom nemajetkovej ujmy sa opiera o všeobecné formulácie a o argumenty žalobkyne. Uviedla, že v prejednávanej spore došlo aj k porušeniu

právnej istoty, nakoľko očakávala, že spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou súdnou praxou a žalovanej nie je jasné, z ktorých konkrétnych rozhodnutí súdy vychádzali. Bola názoru, že po vrátení veci odvolacím súdom na opätovné rozhodnutie, ktoré vyústilo do následného vyhovievania nároku žalobkyne s priznaním nároku v maximálnej možnej miere za rovnakej dôkaznej situácie mala právo na dôsledné a presvedčivé odôvodnenie odklonu od rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky. Bola názoru, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená otázka, 1/ či rozhodnutia vydané v priestupkovom konaní, ktoré boli neskôr zrušené a priestupkové konanie bolo skončené odložením veci, nakoľko zodpovednosť za priestupok zanikla, pretože od spáchania skutku uplynuli dva roky, sú spôsobilé na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v maximálnej miere podľa zákona č. 514/2003 Z. z. s odkazom na zákon č. 274/2017 Z. z. a to vo výške päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; 2/ či vzniká zodpovednosť štátu pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v podobe vzniku nemajetkovej ujmy a jej náhrady v peniazoch pre poškodeného, ktorá by bola v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím vydaným orgánom verejnej moci v prípadoch, ak orgány verejnej moci majú povinnosť v zmysle právnych predpisov platných a účinných na území Slovenskej republiky konať na podklade podaného trestného oznámenia subjektu a následne sa v priestupkovom konaní nepotvrdí vina subjektu uvedeného v trestnom oznámení. Navrhla, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu uviedla, že súd o výške nároku na náhradu nemajetkovej ujmy rozhoduje vždy podľa voľnej úvahy a preto nemôže žalovaná žiadať, aby bola výška nároku kategoricky upravená, pretože k nej súd pristupuje v dôsledku individuálnej skutkovej situácie po vyhodnotení vykonaného dokazovania. Bola názoru, že nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Zdôraznila, že výška nároku na náhradu škody nie je vecou právneho posúdenia súdu a preto v tejto súvislosti nie je prípustný dovolací dôvod podľa § 421 písm. b/ C.s.p.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovoláním) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 C.s.p. a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

7. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovoláním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

8. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalovaná vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. namietala odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného i odvolacieho súdu, ktoré sa nevysporiadali s jej námietkami ohľadom posúdenia príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom nemajetkovej ujmy a výškou náhrady nemajetkovej ujmy.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

15. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, trpí vadou konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Konanie v tejto časti je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie takej intenzity, ktorá zakladá tak prípustnosť ako i dôvodnosť podaného dovolania.

16. V súlade s § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p. musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie súdu nižšej inštancie neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p., je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 420 písm. f/ C.s.p.), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti

rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

17. Princíp dvojínštancnosti, ktorým sa riadi súdne konanie vyjadruje vzájomnú nadväznosť i prepojenosť odvolacieho konania s konaním uskutočneným pred súdom prvej inštancie. Z uvedeného plynú zásadné medze v tom, že rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní musí predchádzať náležité konanie pred súdom prvej inštancie, pretože až jeho naplnením sa môže vytvoriť priestor pre účinné uplatnenie účelu, ktorý zákon sleduje v prípade opravného (odvolacieho) konania. Účelom odvolacieho konania je náprava skutkových a právnych pochybení súdu prvej inštancie, za predpokladu, že boli rozpoznateľne (zrozumiteľne) prezentované. K naplneniu tejto úlohy je potrebné najskôr zistiť ako súd prvej inštancie ustálil skutkový stav veci a ako ju právne posúdil, čo najspôľahlivejšie signalizuje (práve) odôvodnenie jeho rozhodnutia. Rozhodnutie a jeho odôvodnenie je základným a bezpodmienečným objektom prieskumnej činnosti vykonávanej súdom vyššieho stupňa. Výsledky prieskumnej činnosti sú vždy reakciou na správnosť a opodstatnenosť dôvodov preskúvaného rozhodnutia vo svetle uplatnených odvolacích námietok. To znamená, že preskúvané rozhodnutie musí spĺňať požiadavky zákona z hľadiska jeho odôvodnenosti (preskúmateľnosti) v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť dôvody jeho rozhodnutia. Myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku.

18. Vychádzajúc zo základného práva na prístup k súdnej ochrane je potrebné zdôrazniť, že nepreskúmateľnosť, či arbitrárnosť (tiež označovaná ako zmätočnosť rozhodnutia) súdneho rozhodnutia musí byť v opravnom konaní napravená, pretože bráni jeho vecnému preskúmaniu (§ 389 ods. 1 písm. b/ C.s.p.); konvalidácia tohto nedostatku (zmätočného rozhodnutia) súdom vyššieho stupňa neprichádza z logických a systematických dôvodov do úvahy (tiež pre zachovanie princípu dvojínštancnosti). Tomu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 388 C.s.p., ktoré odvolaciemu súdu umožňuje zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa len za predpokladu, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 C.s.p.), ani na jeho zrušenie (§ 389 ods. 1 C.s.p.). Pokiaľ existujú dôvody pre zrušenie (kasáciu) rozhodnutia, čo zároveň vylučuje, aby mohlo byť rozhodnutie potvrdené, nemožno ho ani zmeniť.

19. Rozsudok súdu prvej inštancie podľa názoru dovolacieho súdu nespĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p. a preto ho nemožno považovať za preskúmateľný. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci v rozsudku toto (podľa názoru dovolacieho súdu) nezodpovedá § 220 ods. 2 C.s.p. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku opísal susedské vzťahy medzi žalobkyňou a susedmi a uzavrel, že v konaní sa dostatočne preukázala reakcia okolia svedčiaca o znížení dôstojnosti a vážnosti žalobkyne v spoločnosti v značnej miere. K priznanej výške nemajetkovej ujmy v peniazoch uviedol, že „žalobkyni prináleží náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú súd určil s prihliadnutím na intenzitu, rozsah, ohlas, ako aj na dĺžku trvania neoprávneného zásahu a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia“. Dovolací súd zdôrazňuje, že súd sa musí v odôvodnení rozhodnutia vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie ktorá nemôže z pohľadu presvedčivosti, ale ani vecnej správnosti rozhodnutia popri sebe obstať, v takom prípade zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., ktorú si odvolací súd nevšimol a nedošlo k jej odstráneniu, pokiaľ postupoval podľa § 387 C.s.p. Odvolací súd k odvolacej námietke žalovanej týkajúcej sa posúdenia príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom nemajetkovej ujmy citoval čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a uzavrel, že „nemožno priznať relevanciu odvolacej námietke žalovanej, že v prejednávanej spore absentuje príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom nemajetkovej ujmy žalobkyne ako zákonná podmienka pre vznik zodpovednosti za škodu“. K odvolacej námietke žalovanej týkajúcej sa výšky náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že „súd prvej inštancie s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti tohto prípadu dôsledne vymedzil okolnosti významné pre určenie výšky náhrady, svoju úvahu v tomto smere náležite odôvodnil, vezmúc pritom správne za základ zistený skutkový stav“. Dôsledkom vady zmätočnosti konania je vždy (bez ďalšieho)

nie len zrušenie rozhodnutia, ktoré ňou trpí, ale v danom prípade aj ďalších nadväzujúcich rozhodnutí, pretože takto vydané rozhodnutia nemožno považovať za správne.

20. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v otázke vád konania namietaných dovolateľkou má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p. na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobkyne procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a dovolateľka v ňom dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože jej týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ C.s.p., ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

22. Nad rámec dovolacieho konania dovolací súd uvádza, že predpokladom zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. je súčasné splnenie troch podmienok a to 1/ existencia nezákonného rozhodnutia resp. nesprávneho úradného postupu, 2/ existencia škody resp. nemajetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch a 3/ príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou resp. náhradou nemajetkovej ujmy. Vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom a náhradou nemajetkovej ujmy zákon č. 514/2003 Z.z. nevysvetľuje. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nezákonným rozhodnutím - resp. nesprávnym úradným postupom a náhradou nemajetkovej ujmy vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy iná skutočnosť, zodpovednosť nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku. Právnym posúdením je vymedzenie, medzi ako ujmou (ako následkom) a ako skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmou poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba náhradu nemajetkovej ujmy izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti. V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušený; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina nároku na náhradu nemajetkovej ujmy existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za náhradu nemajetkovej ujmy. Z doposiaľ vykonaného dokazovania sa javí, že súdy nedôsledne skúmali zákonné podmienky na uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a to nesprávneho úradného postupu, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi škodou a nesprávnym úradným postupom, t. j. vzťah príčiny a následku.

23. Dovolací súd taktiež uvádza, že v prípade, ak samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. Určenie výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pritom nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá nepodlieha žiadnemu hodnoteniu, naopak jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku. Podľa judikatúry EŠLP náhrada

nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). EŠLP konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napríklad Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho EŠLP vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napríklad Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko). Hoci výšku nemajetkovej náhrady súd určuje voľnou úvahou, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojvoľnú. Určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť (vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu) v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Súd musí mať preukázanú najmä skutočnosť, pre ktorú dospel k záveru, že zadost'učinenie podľa prvého odseku ustanovenia § 17 citovaného zákona nie je postačujúce.

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.